

ДО ПЕРВІСНОГО ІСНУВАННЯ

Бак не читав газет, інакше знав би, що назріває біда. Не лише для нього, а й для кожного пса з міцними м'язами і теплою довгою шерстю у припливних водах від П'юджет-Саунд до самого Сан-Дієго*. Бо шукачі, які навпомацки блукали в мороку Арктики, набрали на жовтий метал, а пароплавні й транспортні компанії рознесли звістку про знахідку по всіх усядах, і тисячі люду навалою ринули на Північ. Ті шукачі потребували собак, та не абияких, а могутніх, жилих, спроможних до виснажливої праці, з густим хутром, що захищає від тріскучих полярних морозів.

Бак мешкав у великому будинку в зацілованій сонцем долині Санта-Клара**. Його називали «садибою судді Міллера». Він стояв оподалік дороги, напівприхований за деревами. Із-за їхніх густих крон проглядала лише широка тіниста веранда, що зусібіч оперізувала будинок. До нього вели всипані гравієм звивисті доріжки, що петляли поміж просторими газонами під переплетеними вітами високих тополь. Із тилу обійстя мало навіть більші масштаби,

* П'юджет-Саунд — затока на північному заході Тихоокеанського узбережжя поблизу кордону з Канадою.

Сан-Дієго — місто на південному заході у регіоні Південна Каліфорнія на березі Тихого океану. — *Тут і далі — прим. пер.*

** Простягається через південний схід від південного краю затоки Сан-Франциско у Північній Каліфорнії.

ніж із фасаду. За будинком розміщувалися великі стайні, де клопотало понад десяток конюхів та їхніх підручних-хлопчаків; тягнулися ряди оповитих виноградною лозою хатинок для прислуги; а за ними — нескінченний чітко впорядкований стрій господарських будівель, довгих відкритих альтанок із виноградом, зелених пасовищ, фруктових садів і ягідників. Стояла тут і насосна станція, що помпувала воду з артезіанської свердловини; поряд із нею розміщувався великий цементний басейн, де сини судді Міллера плавали щоранку, а спекотними днями насолоджувалися його прохолодою ще й по обіді.

І в усіх цих розкішних володіннях панував Бак. Тут він народився, тут і мешкав упродовж чотирьох років свого життя. Ясна річ, в обійсті жили й інші собаки. І це не дивно, адже їх не могло не бути в такому величезному маєтку. Проте на них можна й не зважати. Вони з'являлися і зникали, тулилися в тісних будах чи волочили жалюгідне існування у глухих закутках будинку, як, приміром, японський мопс Тутс або мексиканська безшерста Ізабель — чудернацькі створіння, які рідко витикали носа з оселі та ступали лапами на землю. Також подвір'ям гасало щонайменше зо два десятки фокстер'єрів. Вони гавкотіли Тутсу й Ізабель страшні погрози, коли ті видивлялися на них із вікон, почувачись цілком безпечно під захистом легіону покоївок, озброєних мітлами і швабрами.

Бак не був ні хатнім псом, ні дворовим. Мав у своєму розпорядженні весь маєток. Він плавав у басейні і ходив на полювання із синами судді; він супроводжував його доньок Моллі й Еліс на довгих ранкових і присмеркових прогулянках; він лежав біля ніг судді перед палаючим каміном у бібліотеці зимовими вечорами; він катав на

спині його внучат, борюкався з ними у траві, оберігав кожен їхній крок під час зухвалих пригод, коли вони подіставалися аж до фонтана на дворі стайні й навіть далі, туди, де були загони для вигулу коней та ягідники. Із фокстер'єрами Бак поводився зверхньо, велично походжав поміж ними, задержши морду, а Тутса й Ізабель і поготів ігнорував, бо був королем — царствував над усіма істотами, які повзали, ходили й літали в садибі судді Міллера, включно з людьми.

Його батько Елмо, величезний сенбернар, був нерозлучним компаньйоном судді, і Бак подавав надії піти батьківськими стопами. Він був не таким великим — важив лише шістдесят кілограмів із гаком — бо його мати Шеп була шотландською вівчаркою. Однак і шістдесят кілограмів, доповнені почуттям власної гідності, що з'явилося завдяки гарному життю і загальній повазі, давали йому змогу нести себе по-королівськи. Упродовж чотирьох років, від самого щенячого дитинства, Бак провадив сите життя аристократа, був гордий собою і навіть трохи самозакоханий, що іноді притаманно сільським джентльменам, які усамітнено мешкають у своїх маєтках. Проте Бака оминула жалюгідна доля стати банальним розпеченим домашнім псом. Полювання та інші активні забави на свіжому повітрі зганяли жир і зміцнювали м'язи, а любов до купання в холодній воді, притаманна його породі, загартовувала Бакове здоров'я.

Отаким собакою був Бак восени 1897 року, коли Клондайкська золота лихоманка стягнула на крижану Північ людей з усього світу. Проте Бак не читав газет, окрім того, не підозрював, що не варто водити товариство з Мануелем, одним із помічників садівника. Мануель мав одну велику хибу — любляв грати

в китайську лотерею. На додачу, в тій пристрасті до азартної гри в нього була нездоланна слабкість — віра у свою щасливу систему виграшів, що неминуче прискорювало його скочування у прірву погібелі. Гра за системою потребує грошей, а зарплатня садівникового помічника не перекривала навіть потреби дружини і численного потомства.

Того пам'ятного вечора Мануелевої зради суддя поїхав на збори Товариства виноробів, а хлопці облаштовували спортивний клуб. Тож ніхто не бачив, як Мануель пройшов із Баком через сад. Пес подумав, що вони вирушили на звичайну прогулянку. І ніхто, крім одного чоловіка, не постеріг, як вони прибули на малесенький полустанок під назвою «Коледж-Парк», де поїзд зупинявся лише на вимогу. Той чоловік переговорив із Мануелем; дзенькнули гроші, переходячи з рук у руки.

— Міг би й запакувати товар перед доставкою, — похмуро зауважив незнайомиць, і Мануель двічі обв'язав Бакову шию товстою мотузкою попід нашійником.

— Як скрутиш її міцніше, йому добряче дух перехопить, — сказав Мануель, і чоловік буркнув щось на знак згоди.

Бак сприйняв мотузку зі спокійною гідністю. Правду кажучи, то було незвично для нього, проте він навчився довіряти знайомим людям і віддавав належну шану їхній мудрості, що, на його думку, перевершувала собачу. Та коли кінці мотузки перейшли до рук незнайомця, він грізно загарчав. Усього лише натякнув на своє невдоволення, гордовито вважаючи, що його натяк рівнозначний наказові. Проте, на його подив, мотузка затягнулася навколо його шиї, перекриваючи подих. У стрімкому нападі люті він кинувся на чоловіка,

одначе той перехопив його на півдорозі, міцно здушив горло і спритним вивертом відшпурнув пса на спину. Мотузка безжально стиснула шию, проте Бак озвіріло боровся. Язик вивалився йому з рота, потужні груди високо здіймалися, марно намагаючись втягнути якомога більше повітря. Ніколи в житті з ним іще не поводитися так підступно, і ніколи в житті він іще так не лютував. Однак сили його згасли, очі оскляніли, і він уже не відчував, як підійшов поїзд і чоловіки удвох закинули його до багажного вагона.

Отямившись, насамперед Бак, мов у тумані, усвідомив, що йому болить язик і його кидає з боку в бік, наче він їде в якомусь транспорті. Хрипкий гудок локомотива, що просвистів на переїзді, підказав йому, де він перебуває. Бак надто часто подорожував зі суддею, щоб не знати відчуття їзди в багажному вагоні. Він розплющив очі, й у них умить повернувся неприборканий гнів викраденого короля. Чоловік пружиною скочив до його горла, проте Бак виявився спритнішим. Його щелепи зімкнулися на чоловіковій руці й не послабляли хватки, аж доки мотузка знову здушила йому горло до непритомності.

— Так, у нього, бачте, припадок навіженості, — ховаючи скалічену руку, пояснив чоловік носієві, який надбів, зачувши звуки боротьби. — Хазяїн доручив завезти його до Фриско*. Там є першокласний собачий лікар, який начебто береться його вилікувати.

Згодом у Сан-Франциско він із усім красномовством, на яке був здатен, розводився про цю нічну поїздку в задній комірці портової таверни.

* Скорочена назва міста Сан-Франциско.

— А все, що я за це матиму, — нещасні півсотні, — ремствував чоловік. — Якби знав, як воно обернеться, навіть за тисячу готівкою не зголосився би на таку оборудку.

Рука в нього була перев'язана закривавленою носовою хустинкою, а права холоша — роздерта від коліна до щиколотки.

— А скільки з тебе взяв інший чоловік? — поцікавився шинкар.

— Сотню, — відповів викрадач. — Голову на відсіч даю, той халамидник не поступився би ні на су*.

— Разом півтори сотні, — підрахував шинкар. — І пес того вартний, або я дурень набитий.

Викрадач розмотав закривавленого носовичка та обдивився рвану рану на руці.

— Як би то сказ не підхопити...

— Хе-хе, не підхопиш, бо тобі на віку написано сконати на шибениці, — зареготав шинкар і додав: — Ну бо, підпоможи мені, перш ніж ушитися звідси.

Приголомшений, напівживий, мордуючись від нестерпного болю в горлі та язичі, Бак, утім, не здавався. Зібравши підупалі сили, він пробував боротися зі своїми мучителями. Одначе раз за разом чоловіки гуртом жбурляли його на долівку і душили мотузкою, поки спромоглися розпиляти і зняти масивний мідний нашійник. Тоді відв'язали мотузку і закинули пса до гратчастого ящика, схожого на клітку.

Там Бак пролежав решту виснажливої довгої ночі, закипаючи гнівом і страждаючи від зраненої гордості. Пес ніяк не міг осягнути, що це все означає. Чого вони хотіли від нього, ці незнайомці? Чому замкнули

* Дрібна монета.

у тісному ящику? Його гнітило нез'ясовне відчуття наближення лиха. Кілька разів за ніч, коли двері коміркі з грюкотом відчинялися, він підхоплювався на лапи, очікуючи побачити суддю чи бодай його синів. Та ба, щоразу в тьмавому світлі лойової свічки за порогом вимальовувалася брезкла пика шинкаря. І щоразу радісний гавкіт, готовий вирватися з Бакового горла, змінювався лютим гарчанням.

Одначе шинкар не чіпав його, а вранці до коміркі зайшло четверо чоловіків, які забрали ящик. «Нові мучителі», — вирішив Бак, бо ті люди, кудлаті, в обірваному брудному одязі, мали вкрай зловісний вигляд. Він кидався у клітці й люто гарчав на них крізь ґрати. А вони лише реготали і тицяли в нього палицями, які він миттю хапав зубами, доки зрозумів, що саме цього вони добивалися. Збагнувши, що над ним просто знущаються, Бак похмуро ліг і вже не виявляв жодного опору, коли ящик завантажили до вагона. Затим ящик, у якому його ув'язнили, розпочав довгу подорож із передаванням із рук у руки.

Замовлення на доставку Бака прийняли клерки кур'єрської служби; його завантажили у фургон; вантажівка доправила його разом із купою інших ящиків і посилок до пароплава; звідти його вивантажили у великому залізничному депо і врешті знову помістили в багажний вагон.

Два дні й дві ночі верескливий локомотив тягнув за собою той вагон; два дні й дві ночі Бак ані ріски в роті не мав. Оськажений, він зустрічав перші спроби кондукторів зав'язати дружбу гарчанням, і вони мстилися, дражнячи його. Коли пес кидався на ґрати, тремтячи від люті й розбризкуючи піну з пащі, вони реготали і плузували з нього. Вони гарчали, гавкали і скавуліли,